

Sluttrapport

STANDARDISERING AV AKTØRBESKRIVELSER FOR KOMMUNAL SEKTOR

Prosjektnummer 02/2019	Saknr 19/840	
Handsama dato: 22.07.2020	Handsama av / Prosjekteigar: Rune Lothe, leder Interkommunalt arkiv i Hordaland IKS	Utarbeida av Thea Henriette Skjåk Nielsen
Beslutning: Godkjend		
Signatur ved godkjenning (prosjekteier) Dokumentet er elektronisk godkjend og har difor ingen signatur		

Innledning

I 1987 kom boken *Administrasjonshistorie og arkivkunnskap* av Liv Mykland og Kjell-Olav Masdalen ut. Boken gir en grundig presentasjon av kommunalt arkivmateriale fra perioden fram til 1965. For senere arkivskapere i kommunal sektor har det ikke blitt skapt standardiserte beskrivelser til allment bruk. Dette prosjektet bygger videre på arbeidet til Mykland og Masdalen og presenterer standardiserte beskrivelser av et utvalg av aktører i kommunal sektor fra perioden etter 1965. Lignende prosjekt har tidligere blitt forsøkt gjennomført, og dette viser både et ønske og et behov for en standardisering av aktørbeskrivelser i kommunal sektor.

Avtalen

Etter søknad om midler til et prosjekt som tok for seg 20 arkivskapere fra kommunal sektor fikk IKA Hordaland tildelt utvilingsmidler fra Arkiverket i desember 2019. Aktørene skulle fortrinnsvis være valgt fra helse- og sosialsektoren, kultursektoren og teknisk sektor. Beskrivelsene skulle følge Kommunalarkivinstitusjonens standardisering av arkivbeskrivelse (KAISA) sine syv anbefalinger til aktørbeskrivelse, være oppgave og funksjonsbasert og være sann uavhengig av kommune. Det ferdige resultatet skulle utgis på begge målformer.

Bakgrunnen for prosjektet var et ønske om å skape en oversikt over kommunale arkivskapere gjennom publisering på Arkivportalen. Dette vil bidra til å lette framfinning for ansatte i kommunale og statlige arkiv, samt andre brukere av kommunale arkiv. Et av resultatmålene var at det ferdige resultatet skulle bli et supplement til KAISA sitt arbeid med aktørbeskrivelser. Bevilgningen ble gitt under forutsetning av publisering og tilgjengeliggjøring på Arkivportalen og Digitalarkivet.

I tillegg til midlene fra Arkivverket gikk IKA Hordaland selv inn med egne midler i prosjektet.

Kommunalarkivinstitusjonenes standardisering av arkivbeskrivelse (KAISA)

Vi valgte å følge KAISAs anbefalinger til aktørbeskrivelse i dette prosjektet. KAISA er en veletablert standard blant kommunale arkivinstitusjoner og bygger på praksis ved ulike KAI-institusjoner, samt StandArks sine anbefalinger. KAISA-prosjektet deler også vår tankegang om å utarbeide et resultat som ville lette fremfinning og bruk av Arkivportalen, også for vanlige brukere av arkiv. Ifølge KAISA bør aktørbeskrivelsene være korte, men beskrive relevante opplysninger om aktøren.

Vi har også plassert de ulike aktørene i en tabell som tilsvare KAISAs skjema for samfunns plassering for kommunale og fylkeskommunale aktører. Tabellen inneholder klasseringer som arkivskaperkategori, samfunnssektor, aktørtype, forvaltningsnivå og forvaltningsområde.

Norsk senter for forskningsdata (NSD)

I tildelingsbrevet trakk Arkiverket fram et ønske om at Forvaltningsbasen skulle trekkes inn i prosjektet, og at det skulle ha et fokus på hvordan et eventuelt resultat kunne bidra til å gjøre kommunale kilder kjent for NSDs brukergrupper. I januar 2020 var prosjektansvarlig og rådgiver fra IKA Hordaland i møte med NSD. Her ble Forvaltningsbasen presentert og mulighetene for et videre samarbeid diskutert. Prosjektet kartlegger både omfang og hvilke type data som finnes i kommunal sektor. Det vil kunne brukes som kilder av NSD sine brukergrupper, som hovedsakelig består av forskere og studenter.

NSD kan på sin side synliggjøre hvilket kommunalt arkivmateriale som er tilgjengelig gjennom linking fra Forvaltningsbasen. Dette forutsetter at vi får på plass en URL som de kan vise til.

NSD har konsultert oss i arbeidet med prosjektet og er positive til å utvikle et tettere samarbeid. Vi er per juli 2020 i dialog om hvordan dette kan se ut.

Organisering og gjennomføring av prosjektet

Første fase av prosjektet gikk med til prosjektering, kartlegging av relevant litteratur og utarbeidelse av en mal for aktørbeskrivelsene. I tillegg til å følge KAISAs syv anbefalinger ønsket vi å kartlegge hvilke arkivserier vi kunne forvente å finne hos de ulike arkivskaperene. Ordgrensen per beskrivelse ble satt til 200-300 ord. Vurderingen av beskrivelsenes lengde ble tatt på bakgrunn av særlig to faktorer:

- 1) målet om å oppnå korte og faktaorienterte tekster som også var forståelige for nye brukere av kommunale arkiv.
- 2) bruk og publisering av beskrivelsene på ASTA og Arkivportalen, hvor ASTA har en grense på 4000 tegn.

Videre ble det gjort et utvalg av aktører som skulle inngå i prosjektet. Utvalget ble gjort etter en kartlegging av de mest relevante arkivskaperene fra våre eierkommuner sine arkiv, og med tanke på de større endringene i etatsstrukturen som har funnet sted i kommunal sektor etter 1965. Dette inkluderer introduksjonen av hovedutvalgsmodellen på 1980-tallet og innføringen av kommuneloven av 1992 som åpnet opp for en friere organisering av politiske organer i kommunene.

Informasjonsmøte for de ansatte ved IKA Hordaland ble holdt 23. januar 2020. Ved siden av prosjektansvarlig var det ni stykker som ønsket å bidra i arbeidet med aktørbeskrivelsene. Disse er alle knyttet til oppdragsvirksomheten vår og jobber i det daglige med å ordne arkiv, hovedsakelig fra perioden etter 1965. To frister, 13.03.2020 og 17.04.2020, ble satt for innlevering av utkast til aktørbeskrivelsene. Arbeidet var ellers løst organisert, slik at arbeidsgruppen kunne tilpasse arbeidet

til sine daglige oppgaver. Utkastene ble sendt til Gudmund Valderhaug, som bidro med tilbakemeldinger på arbeidet.

Ved siden av et informasjonsmøte ble det holdt et statusmøte kort tid etter at arbeidet var i gang. I siste fase av prosjektet ble tekstene gjennomgått og bearbeidet av prosjektansvarlig og to stykker fra arbeidsgruppen. Her ble tekstene endret i tråd med tilbakemeldingene fra Valderhaug, korrekturlest og litteraturhenvisning sjekket. Avslutningsvis ble tekstene satt sammen til to hefter, en bokmålsversjon og en nynorskversjon, som utgjorde det ferdige resultatet av prosjektet.

Begge versjonene vil tilgjengeliggjøres på IKA Hordaland sine nettsider som digitale hefter. Bokmålsversjonen ble også trykket i 200 eksemplarer og distribuert til KAI-institusjonene.

Utfordringer

Ingen fra prosjektgruppen har tidligere deltatt i lignende arbeid. Selv om mal, litteraturliste og forslag til kilder fra egne arkiv ble delt opplevde flere både kildearbeid og skriving av tekst som utfordrende. Dette indikerer at en annen organiseringen av arbeidet kunne vært fordelaktig. Workshops hadde f.eks. åpnet opp for tettere samarbeid og større muligheter til å drøfte problemstillinger og utfordringer.

På grunn av koronautbruddet våren 2020 ble gjennomførelsen av fysiske møter med arbeidsgruppen vanskeligjort. IKA Hordaland stengte ikke ned, men flere av de ansatte satt på hjemmekontor. I tråd med helsemyndighetenes anbefalinger ble de ansatte oppfordret til å holde god avstand fra hverandre og alle møter ble avlyst/utsatt på ubestemt tid. Workplace ble derfor den viktigste kommunikasjonskanalen mellom prosjektleder og arbeidsgruppen.

En annen utfordring vi hadde var tilgang til relevant lovverk. Lovdata tilbyr mye gratis informasjon, men ved oppslag i historiske versjoner av gjeldende lover og opphevede lover må man gå til innkjøp av Lovdata Pro. Dette hadde blitt en dyr utgiftspost for prosjektet, hvor det heller ikke var satt av midler til annet enn frikjøp av arbeidstimer. Dette er en utgiftspost vi vil vurdere å inkludere i et nytt prosjekt.

Tid

Prosjektet startet 15.12.2019 og ble avsluttet 01.07.2020 Til første utkast av beskrivelsene var det satt av 7,5 timer per aktør. Enkelte av beskrivelsene krevde mer tid og andre mindre. Arbeidsgruppen som jobbet videre med å ferdigstille det endelige utkastet brukt 2 timer per aktør. Ved siden av arbeidet

med selve aktørbeskrivelsene ble det brukt 32 timer på møtevirksomhet og 14 timer på prosjektering. Av de 300 timene som var satt av til prosjektet ble det brukt 299 timer.

Videre arbeid

Prosjektet har tatt for seg 20 viktige arkivskapere fra kommunal sektor, men enda gjenstår det en rekke aktører hvor det ikke har blitt utarbeidet standardiserte beskrivelser. Vi ønsker å søke om nye arkivutviklingsmidler høsten 2020 til et tilsvarende prosjekt. I søknaden vil et videre samarbeid med NSD bli vektlagt og vi vil ha som mål å få på plass tidligere nevnte URL. Den endelige målsettingen er å utarbeide standardiserte aktørbeskrivelser av alle kommunale arkivskapere som er etablert etter 1965.

Erfaringer og resultat

Prosjektet har resultert i et hefte som inneholder standardiserte beskrivelser av 20 ulike arkivskapere fra kommunal sektor fra perioden etter 1965. Beskrivelsene er sann uavhengig av kommune og følger standarder som tidligere er utarbeidet av Arkivverket og kommunale arkivinstitusjoner.

Prosjektet støtter flere nasjonale føringer for arkiv, samt Arkivverkets målsetninger om digital tilgjengeliggjøring. Erfaringene og kunnskapen vi tar med oss har løftet kompetansen til de ansatte på IKA Hordaland og er et bidrag til regjeringens mål om sterke og synlige arkivinstitusjoner i alle deler av landet.

Prosjektet tilrettelegger også for mer effektiv formidling og forskning på flere punkter. Beskrivelsene presenteterer de enkelte arkivskaperene og viser hvordan etatsstrukturen i kommunal sektor er bygget opp og har endret seg over tid. Kartleggingen vi har gjort gjør det også enklere å følge kommunale oppgaver og ansvar gjennom tidene.

Publisering og tilgjengeliggjøring av aktørbeskrivelsene på Arkivportalen og Digitalarkivet vil bidra til å lette fremfinning i arkiv for både ansatte og brukere av kommunale arkiv. Å skape brukervennlige informasjons- og publiseringskanaler for arkiv vil resultere i at flere ønsker å ta i bruk digitalt tilgjengelig arkivmateriale. Prosjektet vil slik være med på å bygge opp og kan inngå i økosystemet rundt Digitalarkivet.